

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 29. júna 2023*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Spoločná politika v oblasti azylu a doplnkovej ochrany – Smernica 2004/83/ES – Minimálne ustanovenia pre priznanie postavenia utečenca alebo osoby oprávnenej na doplnkovú ochranu – Článok 4 ods. 1 druhá veta – Spolupráca členského štátu so žiadateľom pri posudzovaní relevantných prvkov jeho žiadosti – Rozsah – Všeobecná dôveryhodnosť žiadateľa – Článok 4 ods. 5 písm. e) – Kritériá posudzovania – Spoločné postupy pri priznávaní medzinárodnej ochrany – Smernica 2005/85/ES – Primerané skúmanie – Článok 8 ods. 2 a 3 – Súdne preskúmanie – Článok 39 – Rozsah – Procesná autonómia členských štátov – Zásada efektivity – Primeraná lehota na prijatie rozhodnutia – Článok 23 ods. 2 a článok 39 ods. 4 – Dôsledky prípadného nedodržania“

Vo veci C-756/21,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím High Court (Vyšší Súd, Írsko) z 23. novembra 2021 a doručený Súdnemu dvoru 9. decembra 2021, ktorý súvisí s konaním:

X

proti

International Protection Appeals Tribunal,

Minister for Justice and Equality,

Írsko,

Attorney General,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory A. Arabadžiev (spravodajca), sudcovia P. G. Xuereb, T. von Danwitz, A. Kumin a I. Ziemele,

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: C. Strömholm, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 16. novembra 2022,

* Jazyk konania: angličtina.

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- X, v zastúpení: B. Burns, solicitor, H. Hofmann, Rechtsanwalt, a P. O’Shea, BL,
- International Protection Appeals Tribunal, Minister for Justice and Equality, Írsko a The Attorney General, v zastúpení: M. Browne, C. Aherne a A. Joyce, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci: C. Donnelly, SC, E. Doyle, BL, a A. McMahon, BL,
- nemecká vláda, v zastúpení: J. Möller a A. Hoesch, splnomocnení zástupcovia,
- holandská vláda, v zastúpení: M. K. Bulterman a J.M. Hoogveld, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: A. Azéma a L. Grønfeldt, splnomocnené zástupkyne,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 16. februára 2023,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 4 ods. 1 a článku 4 ods. 5 písm. e) smernice Rady 2004/83/ES z 29. apríla 2004 o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu, a obsah poskytovanej ochrany (Ú. v. EÚ L 304, 2004, s. 12; Mim. vyd. 19/007, s. 96), ako aj článku 8 ods. 2 a 3, článku 23 ods. 2 a článku 39 ods. 4 smernice Rady 2005/85/ES z 1. decembra 2005 o minimálnych štandardoch pre konanie v členských štátoch o priznávaní a odnímaní postavenia utečenca (Ú. v. EÚ L 326, 2005, s. 13).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi X a, po prvé International Protection Appeals Tribunal (Odvolací súd pre medzinárodnú ochranu, Írsko, ďalej len „IPAT“), po druhé Minister for Justice and Equality (minister spravodlivosti a rovnosti, Írsko), po tretie Írskom a po štvrté Attorney General (Generálny prokurátor, Írsko) (ďalej spoločne len „IPAT a i.“), v súvislosti s tým, že IPAT zamietol žaloby X proti zamietnutiam jeho žiadostí o azyl a doplnkovú ochranu.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 2004/83

- 3 Smernica Rady 2004/83 bola nahradená a zrušená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej

ochrany (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 337, 2011, s. 9). Keďže sa však Írsko nezúčastnilo na prijatí smernice 2011/95 a nie je ňou viazané, na tento členský štát sa naďalej uplatňuje smernica 2004/83.

4 Článok 2 písm. a), d), e), f), g) a k) smernice 2004/83 obsahuje tieto definície:

„Na účely tejto smernice:

a) ‚medzinárodná ochrana‘ znamená postavenie utečenca a postavenie doplnkovej ochrany[,] ako je definované v písm. d) a f);

...

d) ‚postavenie utečenca‘ znamená uznanie členským štátom štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva za utečenca;

e) ‚osoba oprávnená na doplnkovú ochranu‘ znamená štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osobu bez štátneho občianstva, ktorá nie je oprávnená ako utečenec, ale vzhľadom [ku] ktorej boli preukázané podstatné dôvody domnievať sa, že dotknutá osoba v prípade, ak by bola vrátená do svojej krajiny pôvodu alebo v prípade osoby bez štátneho občianstva do krajiny svojho doterajšieho obvyklého pobytu, čelila by reálnemu riziku utrpenia vážneho bezprávia, ako je definované v článku 15 a na ktorú sa neuplatňuje článok 17 odsek 1 a 2 a nemôže prijať alebo v dôsledku takéhoto rizika odmieta ochranu tejto krajiny;

f) ‚postavenie doplnkovej ochrany‘ znamená uznanie členským štátom štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva za osobu oprávnenú na doplnkovú ochranu;

g) ‚žiadosť o medzinárodnú ochranu‘ znamená požiadavku vykonanú štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátneho občianstva o ochranu od členského štátu, o ktorom sa predpokladá, že požaduje postavenie utečenca alebo postavenie doplnkovej ochrany a ktorý výslovne nepožaduje iný druh ochrany, mimo rozsahu tejto smernice, ktorý môže byť požadovaný osobitne;

...

k) ‚krajina pôvodu‘ je krajina alebo krajiny štátnej príslušnosti alebo pre osoby bez štátnej príslušnosti krajinu posledného obvyklého pobytu.“

5 Podľa článku 4 tejto smernice:

„1. Členské štáty môžu považovať za povinnosť žiadateľa predložiť čo možno najskôr všetky dôkazy potrebné na zdôvodnenie žiadosti o medzinárodnú ochranu. V spolupráci so žiadateľom povinnosťou členského štátu je posúdiť príslušné zložky žiadosti.

2. Dôkazy uvedené v odseku 1 pozostávajú z vyhlásení žiadateľa a celej dokumentácie, ktorá je k dispozícii žiadateľovi, týkajúce sa veku žiadateľa, základných informácií, vrátane tých, ktoré sa týkajú príslušných príbuzných, totožnosti, štátnej príslušnosti (štátnych príslušností), krajiny (krajín) a miesta (miest) predchádzajúceho pobytu, predchádzajúce žiadosti o azyl, trasy cesty, totožnosť a cestovné doklady a dôvody pre požadovanie medzinárodnej ochrany.

3. Posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu sa má vykonať na individuálnom základe a zahŕňa zohľadnenie:

- a) všetkých príslušných skutočností, pokiaľ sa týkajú krajiny pôvodu v čase prijatia rozhodnutia o žiadosti, vrátane zákonov a nariadení krajiny pôvodu a spôsobu, ktorým sú uplatňované;
- b) príslušných vyhlásení a dokumentácie predloženej žiadateľom vrátane informácií o tom, či žiadateľ bol alebo môže byť predmetom prenasledovania alebo vážneho bezprávia;
- c) jednotlivého postavenia a osobných okolností žiadateľa vrátane takých faktorov ako pôvod, pohlavie a vek, s cieľom posúdenia, či na základe osobných okolností žiadateľa činy, ktorým bol alebo mohol byť žiadateľ vystavený, by predstavovali prenasledovanie alebo vážne bezprávie;

...

4. Skutočnosť, že žiadateľ už bol predmetom prenasledovania alebo vážneho bezprávia alebo priamych hrozieb takéhoto prenasledovania alebo takéhoto bezprávia, je vážnou známku oprávnenej obavy žiadateľa z prenasledovania alebo reálneho rizika utrpenia vážneho bezprávia, pokiaľ neexistujú primerané dôvody domnievať sa, že takéto prenasledovanie alebo vážne bezprávie sa nebude opakovať.

5. Tam, kde členské štáty uplatňujú zásadu, podľa ktorej je povinnosťou žiadateľa zdôvodniť žiadosť o medzinárodnú ochranu a tam, kde aspekty vyhlásení žiadateľa nie sú podložené písomným alebo iným dôkazom, tieto aspekty nevyžadujú potvrdenie, ak sú splnené nasledovné podmienky:

- a) žiadateľ skutočne vynaložil snahu s cieľom zdôvodnenia svojej žiadosti;
- b) predložené boli príslušné zložky, ktoré sú k dispozícii žiadateľovi a poskytnuté bolo uspokojivé vysvetlenie týkajúce sa akéhokoľvek nedostatku iných príslušných zložiek;
- c) vyhlásenia žiadateľa sú uznané za logické a prijateľné a nie sú v rozpore s dostupnými osobitnými a všeobecnými informáciami týkajúcimi sa prípadu žiadateľa;
- d) žiadateľ požiadal o medzinárodnú ochranu v najskoršom možnom čase, pokiaľ [alebo – *neoficiálny preklad*] žiadateľ preukázal primeraný dôvod, prečo tak neurobil; a
- e) bola preukázaná všeobecná dôveryhodnosť žiadateľa.“

6 Článok 15 písm. c) uvedenej smernice znie:

„Vážne bezprávie pozostáva z:

...

- c) vážneho a individuálneho ohrozenia života občana alebo osoby z dôvodu nediskriminačného násillia v situáciách medzinárodného alebo vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu.“

Smernica 2005/85

7 Smernica 2005/85 bola nahradená a zrušená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 60). Keďže sa však Írsko nezúčastnilo na prijatí smernice 2013/32 a nie je ňou viazané, na tento členský štát sa naďalej uplatňuje smernica 2005/85.

8 Odôvodnenie 11 smernice 2005/85 uvádza:

„Je v záujme členských štátov aj žiadateľov o azyl, aby sa o žiadosti o azyl rozhodlo čo najskôr. Organizácia spracovávanía žiadostí o azyl by mala byť v právomoci členských štátov, aby mohli v súlade so svojimi vnútroštátnymi potrebami, uprednostniť alebo urýchliť spracovanie akejkoľvek žiadosti pri zohľadnení štandardov tejto smernice.“

9 Článok 2 písm. b) až e) tejto smernice obsahuje tieto definície:

„Na účely tejto smernice:

...

b) ‚Žiadosť‘ alebo ‚žiadosť o azyl‘ znamená žiadosť podanú štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti, ktorú je možné chápať ako žiadosť o medzinárodnú ochranu od členského štátu podľa <Dohovoru o právnom postavení utečencov, podpísaného v Ženeve 28. júla 1951 [Zbierka dohovorov Organizácie spojených národov, zv. 189, s. 150, č. 2545 (1954)], doplneného Protokolom o právnom postavení utečencov, uzavretým v New Yorku 31. januára 1967>. Každá žiadosť o medzinárodnú ochranu sa považuje za žiadosť o azyl, pokiaľ dotknutá osoba výslovne nežiada o iný druh ochrany, o ktorú je možné požiadať samostatne.

c) ‚Žiadateľ‘ alebo ‚žiadateľ o azyl‘ znamená štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osobu bez štátnej príslušnosti, ktorá podala žiadosť o azyl, s ohľadom na ktorú ešte nebolo prijaté konečné rozhodnutie.

d) ‚Konečné rozhodnutie‘ je rozhodnutie o tom, či sa štátnemu príslušníkovi tretej krajiny alebo osobe bez štátnej príslušnosti prizná postavenie utečenca na základe smernice 2004/83/ES, a ktoré už nepodlieha opravnému prostriedku v rámci kapitoly V tejto smernice bez ohľadu na to, či má tento opravný prostriedok účinok, ktorý umožňuje žiadateľom zostať v členskom štáte až do vyriešenia, pokiaľ príloha III tejto smernice neustanovuje inak.

e) ‚Rozhodujúci orgán‘ znamená akýkoľvek kvázi súdny alebo správny orgán v členskom štáte zodpovedný za preskúmanie žiadosti o azyl, príslušný na prijímanie rozhodnutí na prvom stupni o takýchto prípadoch, ak príloha I neustanovuje inak.“

10 Článok 8 ods. 2 a 3 uvedenej smernice stanovuje:

„2. Členské štáty zabezpečia, aby rozhodujúci orgán prijal rozhodnutie o žiadosti o azyl po primeranom preskúmaní. Za tým účelom členské štáty zabezpečia:

a) aby sa žiadosti skúmali a rozhodnutia prijímali individuálne, objektívne a nestranne;

b) aby sa z rôznych zdrojov dali získať presné a aktuálne informácie, ako sú z Úradu vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR), pokiaľ ide o všeobecnú situáciu panujúcu v krajinách pôvodu žiadateľov o azyl, a v prípade potreby aj v krajinách, cez ktoré prechádzali, a aby sa takéto informácie sprístupnili personálu zodpovednému za preskúmanie žiadostí a prijímanie rozhodnutí;

c) aby personál skúmajúci žiadosti a prijímajúci rozhodnutia [mal] vedomosti[,], pokiaľ ide o príslušné štandardy uplatniteľné v oblasti azylového a utečeneckého práva.

3. Orgány uvedené v kapitole V majú prostredníctvom rozhodujúceho orgánu alebo prostredníctvom žiadateľa alebo inak prístup ku všeobecným informáciám uvedeným v odseku 2 písm. b) potrebným na plnenie ich úloh.“

11 Článok 23 ods. 1 a 2 tej istej smernice stanovuje:

„1. Členské štáty spracujú žiadosti o azyl v prieskumnom konaní podľa základných zásad a záruk kapitoly II.

2. Členské štáty zabezpečia, aby sa toto konanie čo najskôr uzavrelo, bez toho, aby bolo dotknuté primerané a úplné preskúmanie.

Členské štáty zabezpečia, aby v prípade, keď sa do šiestich mesiacov neprijme rozhodnutie, bol dotknutý žiadateľ:

a) informovaný o zdržaní alebo

b) na požiadanie dostal informáciu o časovom rámci, v ktorom možno očakávať rozhodnutie o jeho žiadosti. Takáto informácia neustanovuje povinnosť členského štátu prijať voči dotknutému žiadateľovi rozhodnutie v tomto rámci.“

12 Článok 28 ods. 1 smernice 2005/85 stanovuje:

„Bez toho, aby boli dotknuté články 19 a 20, členské štáty môžu považovať žiadosť o azyl za neopodstatnenú len vtedy, keď rozhodujúci orgán skonštatoval, že žiadateľ nespĺňa požiadavky na postavenie utečenca podľa smernice 2004/83/ES.“

13 Podľa článku 39 ods. 1 písm. a) a článku 4 smernice 2005/85:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby každý žiadateľ o azyl mal právo na účinný opravný prostriedok pred súdnym orgánom proti:

a) rozhodnutiu o jeho žiadosti o azyl...

...

4. Členské štáty môžu stanoviť lehoty, v ktorých musí súdny orgán podľa odseku 1 preskúmať rozhodnutie rozhodujúceho orgánu.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 14 X je pakistanský štátny príslušník, ktorý vstúpil na územie Írska 1. júla 2015 po tom, ako sa v rokoch 2011 až 2015 zdržiaval v Spojenom kráľovstve, kde nepodal žiadosť o medzinárodnú ochranu.
- 15 Dňa 2. júla 2015 podal X v Írsku žiadosť o priznanie postavenia utečenca. Táto žiadosť, pôvodne založená na klamlivom prvku, ktorý X počas svojho prvého pohovoru vzal späť, sa opierala o skutočnosť, že sa nachádzal v bezprostrednej blízkosti výbuchu bomby počas teroristického útoku, ku ktorému došlo na pohrebe v Pakistane a pri ktorom zahynulo približne štyridsať osôb, z ktorých dve poznal. Tvrdí, že ho táto udalosť hlboko zasiahla, a preto má strach žiť v Pakistane a obáva sa, že ak tam bude vrátený, bude mu spôsobené vážne bezprávie. Uvádza, že trpí úzkosťou, depresiou a poruchami spánku. Refugee Applications Commissioner (Komisár pre žiadosti utečencov, Írsko) túto žiadosť rozhodnutím zo 14. novembra 2016 zamietol.
- 16 Dňa 2. decembra 2016 podal X proti tomuto rozhodnutiu žalobu na Refugee Appeals Tribunal (Súd pre opravné prostriedky utečencov, Írsko). Konanie o tomto odvolaní bolo prerušené z dôvodu legislatívnych zmien, ku ktorým došlo 31. decembra 2016 v dôsledku nadobudnutia účinnosti International Protection Act 2015 (zákon o medzinárodnej ochrane z roku 2015), ktorý zjednotil rôzne predtým upravené konania o medzinárodnej ochrane a okrem iného vytvoril International Protection Office (Úrad pre medzinárodnú ochranu, Írsko, ďalej len „IPO“) a IPAT.
- 17 Dňa 13. marca 2017 podal X žiadosť o doplnkovú ochranu. IPO túto žiadosť zamietol, proti čomu bolo podaná žaloba na IPAT.
- 18 IPAT rozhodnutím zo 7. februára 2019 obe žaloby zamietol.
- 19 Dňa 7. apríla 2019 podal X dovolanie na High Court (Vyšší súd, Írsko), ktorým navrhoval zrušenie tohto rozhodnutia IPAT.
- 20 Na podporu tohto dovolania po prvé tvrdí, že IPAT sa oboznámil s neúplnými a neaktuálnymi informáciami o krajine pôvodu z rokov 2015 až 2017, a tak nezohľadnil situáciu existujúcu v Pakistane v čase prijatia rozhodnutia zo 7. februára 2019. IPAT okrem toho riadne neskúmal informácie, ktoré mal k dispozícii.
- 21 Po druhé lehota na rozhodnutie o žiadosti z 2. júla 2015 je zjavne neprimeraná a porušuje zásadu efektivity, článok 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) a minimálne procesné ustanovenia stanovené smernicou 2005/85.
- 22 Po tretie bol IPAT informovaný o duševnom zdraví X, ale nepodnikol žiadne kroky na zabezpečenie všetkých dôkazov potrebných na to, aby mohol o žiadostiach riadne rozhodnúť. Tento súd si mal predovšetkým vyžiadať súdnoznalecký lekársky posudok, ktorý sa vo všeobecnosti používa na podporu žiadosti o azyl podanej osobou, ktorá bola mučená, alebo dokonca iný znalecký posudok o jej duševnom zdraví.
- 23 Po štvrté, pokiaľ ide o ďalšie relevantné skutočnosti týkajúce sa žiadosti X, nebola mu priznaná výhoda pochybnosti napriek tomu, že jeho duševné zdravie nebolo riadne zistené a zohľadnené. Relevantné prvky jeho argumentácie tak neboli preverené alebo boli opomenuté a medzi ním a príslušnými orgánmi nedošlo k žiadnej spolupráci, najmä pokiaľ ide o uvedený súdnoznalecký lekársky posudok.

- 24 Po piate vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci, ktoré sa vyznačujú tým, že žiadateľ pripustil, že skoršia verzia údajných udalostí bola falošná, a že existuje prinajmenšom možnosť, že žiadateľ trpí psychickými problémami, je nerozumné dospieť k záveru, že X nie je dôveryhodný, pokiaľ ide o podstatné aspekty jeho argumentácie.
- 25 High Court (Vyšší súd) najskôr poukazuje na to, že IPAT si nezabezpečil aktualizované informácie o krajine pôvodu ani súdnoznalecký lekársky posudok. Kladie si však otázku, či bol IPAT podľa práva Únie povinný zabezpečiť si takýto posudok a či je zlučiteľné s právom Únie, aby sa v súlade s vnútroštátnym právom požadovalo, aby X na účely dosiahnutia zrušenia rozhodnutia IPAT okrem iného preukázal existenciu ujmy vyplývajúcej z tohto nesplnenia povinnosti.
- 26 Vnútroštátny súd si ďalej kladie otázku, aké dôsledky má vyvodiť zo skutočnosti, že od podania žiadosti z 2. júla 2015 do prijatia rozhodnutia IPAT 7. februára 2019 uplynulo viac ako tri roky a šesť mesiacov, pričom túto lehotu na prijatie rozhodnutia môže považovať za neprimeranú.
- 27 Napokon tento súd vyjadruje pochybnosti o tom, či jediné klamlivé vyhlásenie, ktoré X vysvetlil, a následne ho vzal späť hneď, ako sa naskytla príležitosť, môže stačiť na odôvodnenie spochybnenia všeobecnej dôveryhodnosti X.
- 28 Za týchto podmienok High Court (Vyšší súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Bolo za okolností, keď v rámci konania o žiadosti o doplnkovú ochranu žiadateľa došlo k úplnému porušeniu povinnosti spolupráce, ktoré je opísané v bode 66 rozsudku Súdneho dvora z 22. novembra 2012, M. (C-277/11, EU:C:2012:744), posúdenie takejto žiadosti ‚zbavené akéhokoľvek potrebného účinku‘ v zmysle zohľadnenom v rozsudku z 15. októbra 2015, Komisia/Nemecko (C-137/14, EU:C:2015:683)?
  2. V prípade, že odpoveď na prvú otázku je kladná, malo by vyššie uvedené porušenie povinnosti spolupráce samo osebe oprávňovať žiadateľa na zrušenie rozhodnutia?
  3. V prípade, že odpoveď na druhú otázku je záporná, kto prípadne znáša dôkazné bremeno pri preukazovaní, že zamietavé rozhodnutie mohlo byť odlišné, ak by subjekt s rozhodovacou právomocou primerane spolupracoval?
  4. Oprávňuje žiadateľa skutočnosť, že nebolo prijaté rozhodnutie o žiadosti o medzinárodnú ochranu v primeranej lehote, na zrušenie rozhodnutia po jeho vydaní?
  5. Ospravedlňuje doba, počas ktorej trvalo vykonanie zmeny platného rámca azylovej ochrany v členskom štáte, tento členský štát, aby nevykonával systém medzinárodnej ochrany, ktorý by zabezpečil, že rozhodnutie o takejto žiadosti o ochranu by bolo prijaté v primeranej lehote?
  6. V prípade, ak subjekt s rozhodovacou právomocou v oblasti medzinárodnej ochrany nemá dostatok dôkazov o duševnom zdraví žiadateľa, ale existujú určité dôkazy o tom, že žiadateľ môže trpieť takými ťažkosťami, má takýto subjekt s rozhodovacou právomocou v súlade s povinnosťou spolupráce spomenutou v rozsudku z 22. novembra 2012, M. (C-277/11, EU:C:2012:744, bod 66), alebo z iného dôvodu, povinnosť vykonať pred vydaním konečného rozhodnutia ďalšie vyšetrovanie alebo nejakú inú povinnosť?

7. Ak si členský štát splní svoju povinnosť posúdiť relevantné prvky žiadosti, ktorá mu prináleží podľa článku 4 ods. 1 [smernice 2004/83], je prípustné vyhlásiť, že všeobecná dôveryhodnosť žiadateľa nebola preukázaná z dôvodu jedného klamstva, ktoré bolo vysvetlené, a následne pri prvej možnej príležitosti vzaté späť, a bez existencie ďalších klamstiev?“

O konaní na Súdnom dvore

- 29 Vnútroštátny súd navrhol, aby bola vec prejednaná v nalievavom prejudiciálnom konaní upravenom v článku 23a Štatútu Súdneho dvora Európskej únie a článku 107 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.
- 30 Dňa 17. decembra 2021 Súdny dvor na návrh sudcu spravodajcu a po vypočutí generálneho advokáta rozhodol, že tomuto návrhu nemožno vyhovieť, keďže tento súd neposkytol žiadne informácie, ktoré by umožnili konštatovať, že v tejto veci je nalievavé rozhodnúť. Uvedený súd najmä neopísal pozbavenie osobnej slobody X, ani *a fortiori* nevysvetlil dôvody, pre ktoré by odpovede Súdneho dvora mohli byť rozhodujúce na jeho prípadné prepustenie na slobodu.

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 31 V prvom rade IPAT a i. uvádzajú, že v rozpore s tým, čo vyznieva z prvej otázky, vnútroštátny súd ani nekonštatoval úplné porušenie povinnosti spolupráce prináležiacej príslušným orgánom, ani nemohol vykonať takéto konštatovanie na základe skutkových okolností veci, ktorú prejednáva. Táto otázka je teda hypotetická a okrem toho vyzýva Súdny dvor, aby vydal určujúce rozhodnutie o skutkových okolnostiach veci samej, čo nepatrí do jeho pôsobnosti. Takéto úvahy sa pritom dotýkajú aj druhej a tretej otázky z dôvodu ich úzkej súvislosti s prvou otázkou.
- 32 V druhom rade sú aj štvrtá a piata otázka hypotetické, keďže High Court (Vyšší súd) nekonštatoval nesplnenie povinnosti vydať rozhodnutie v primeranej lehote.
- 33 V treťom rade odpoveď na šiestu otázku nie je potrebná, keďže IPAT zohľadnil lekárske dôkazy, ktoré poskytol X, a nespochybnil ich.
- 34 Vo štvrtom rade je siedma otázka hypotetická, keďže X spresnil, že nepopiera závery IPAT týkajúce sa svojej dôveryhodnosti a že priznané klamstvo nebolo, na rozdiel od toho, čo naznačuje táto otázka, jediným prvkom, ktorý viedol IPAT k záveru, že dôveryhodnosť X nebola preukázaná. X totiž uviedol kľúčové prvky týkajúce sa uplynulých udalostí príliš neskoro a vo svojej pôvodnej žiadosti nepožiadaval o medzinárodnú ochranu.
- 35 Podľa ustálenej judikatúry prináleží v rámci konania zavedeného článkom 267 ZFEÚ výlučne vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor a musí prevziať zodpovednosť za následné súdne rozhodnutie, aby s prihliadnutím na osobitosti veci posúdil potrebu prejudiciálneho rozhodnutia na účely vyhlásenia svojho rozsudku, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladie Súdnomu dvoru. V dôsledku toho, ak sa položené otázky týkajú výkladu práva Únie, je Súdny dvor v zásade povinný rozhodnúť (rozsudok z 20. septembra 2022, VD a SR, C-339/20 a C-397/20, EU:C:2022:703, bod 56).

- 36 Odmietnuť rozhodnutie o prejudiciálnej otázke, ktorú položil vnútroštátny súd, možno len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijaký vzťah s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, ak ide o problém hypotetickej povahy, alebo tiež vtedy, keď Súdny dvor nemá k dispozícii skutkové a právne podklady potrebné na užitočné zodpovedanie otázok, ktoré sú mu položené (rozsudok z 20. septembra 2022, VD a SR, C-339/20 a C-397/20, EU:C:2022:703, bod 57).
- 37 Okrem toho má Súdny dvor v rámci rozdelenia právomocí medzi súdmi Európskej únie a vnútroštátnymi súdmi zohľadniť skutkový a právny rámec, do ktorého patria prejudiciálne otázky, tak ako ho vymedzilo rozhodnutie vnútroštátneho súdu [rozsudok z 20. októbra 2022, Centre public d'action sociale de Liège (Zrušenie alebo pozastavenie výkonu rozhodnutia o návrate), C-825/21, EU:C:2022:810, bod 35].
- 38 Preto vzhľadom na to, že vnútroštátny súd vymedzil skutkový a právny rámec, do ktorého spadajú ním kladené otázky, Súdny dvor neprináleží preverovať ich správnosť (rozsudok z 5. marca 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 50).
- 39 V prejednávanej veci v prvom rade z prvej až tretej otázky vyplýva, že vnútroštátny súd si kladie otázku, či uvedené skutkové okolnosti predstavujú porušenie povinnosti spolupráce, a aké dôsledky musí prípadne vyvodiť z takéhoto konštatovania vzhľadom na obmedzenia právomocí tohto súdu, ktoré stanovuje vnútroštátne právo. Na rozdiel od tvrdenia IPAT a i. nie je v týchto otázkach nič hypotetické, keďže sú jadrom sporu vo veci samej. Okrem toho má Súdny dvor odpovedať na tieto otázky tak, že poskytne výklad práva Únie, a preto k tomu môže pristúpiť bez vydania určujúceho rozhodnutia o skutkových okolnostiach veci samej.
- 40 V druhom rade, keďže z návrhu na začatie prejudiciálneho konania jednoznačne vyplýva, že High Court (Vyšší súd) má v úmysle konštatovať nesplnenie povinnosti vydať rozhodnutie v primeranej lehote, štvrtá a piata otázka nemôžu byť hypotetické len preto, že tento súd takéto konštatovanie ešte neurobil.
- 41 V treťom rade skutočnosť, že IPAT zohľadnil lekárske dôkazy, ktoré poskytol X, bez ich spochybnenia, nijako neoslabuje relevantnosť šiestej otázky, ktorá sa týka prípadnej povinnosti vykonať súdnoznalecký lekársky posudok.
- 42 Vo štvrtom rade IPAT a i. svojimi námietkami voči prípustnosti siedmej otázky spochybňujú skutkové zistenia vnútroštátneho súdu, ako aj jeho posúdenie, pokiaľ ide o relevantnosť tejto otázky na rozhodnutie sporu vo veci samej. Súdny dvor však neprináleží nahrádzať vnútroštátny súd ani pokiaľ ide o skutkové zistenia, ani pokiaľ ide o takéto posúdenie.
- 43 Z predchádzajúcich úvah vyplýva, že námietky, ktoré predložili IPAT a i. proti prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania, treba zamietnuť ako nedôvodné.

O prvej a šiestej otázke, ktoré sa týkajú povinnosti spolupráce

- 44 Svojou prvou a šiestou otázkou, ktoré treba skúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 4 ods. 1 smernice 2004/83 vykladať v tom zmysle, že povinnosť spolupráce stanovená v tomto ustanovení ukladá rozhodujúcemu orgánu povinnosť zaobstaráť si jednak aktualizované informácie o všetkých relevantných skutočnostiach týkajúcich sa všeobecnej situácie v krajine pôvodu žiadateľa o azyl a medzinárodnú ochranu a jednak súdnoznalecký lekársky posudok o jeho duševnom zdraví, pokiaľ existujú náznaky problémov duševného zdravia, ktoré by mohli vyplývať z traumatickej udalosti, ku ktorej došlo v tejto krajine pôvodu.

- 45 Na úvod treba uviesť, že článok 4 smernice 2004/83, ako vyplýva z jeho názvu, sa týka „posudzovania skutočností a okolností“.
- 46 Podľa odseku 1 tohto ustanovenia na jednej strane členské štáty môžu usúdiť, že žiadateľ je povinný predložiť čo najskôr všetky dôkazy potrebné na zdôvodnenie svojej žiadosti o medzinárodnú ochranu. Na druhej strane je povinnosťou členského štátu v spolupráci so žiadateľom posúdiť príslušné zložky žiadosti.
- 47 Ako už Súdny dvor rozhodol, posudzovanie skutkového stavu a okolností sa uskutočňuje v dvoch rôznych etapách. Prvá etapa sa týka určenia skutkových okolností, ktoré môžu predstavovať dôkazy na podporu žiadosti, kým druhá etapa sa týka právneho posúdenia týchto dôkazov, pričom spočíva v rozhodnutí o tom, či z hľadiska skutočností charakterizujúcich prejednávany prípad splnené hmotnoprávne podmienky na priznanie medzinárodnej ochrany stanovené v článkoch 9 a 10 alebo 15 smernice 2004/83 (rozsudok z 22. novembra 2012, M., C-277/11, EU:C:2012:744, bod 64).
- 48 Hoci podľa článku 4 ods. 1 smernice 2004/83 prináleží žiadateľovi, aby čo najskôr predložil všetky dôkazy potrebné na podloženie svojej žiadosti o medzinárodnú ochranu, Súdny dvor už objasnil, že orgány členských štátov musia v prípade potreby aktívne spolupracovať s týmto žiadateľom na účely určenia a doplnenia relevantných prvkov žiadosti, pričom tieto orgány majú navyše často lepšie postavenie ako žiadateľ, pokiaľ ide o prístup k určitým druhom dokumentov (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. novembra 2012, M., C-277/11, EU:C:2012:744, body 65 a 66).
- 49 Pokiaľ ide o rozsah tejto spolupráce, z kontextu, do ktorého patrí toto ustanovenie, a najmä na jednej strane článku 4 ods. 1 a článku 8 ods. 2 smernice 2005/85 vyplýva, že rozhodujúci orgán je zodpovedný za primerané posúdenie žiadostí, na základe ktorého vydá v súvislosti s nimi svoje rozhodnutie (rozsudok z 25. januára 2018, F, C-473/16, EU:C:2018:36, bod 40).
- 50 Konkrétne, ako uviedol generálny advokát v bode 59 svojich návrhov, posúdenie, ktoré sa týka otázky, či zistené okolnosti predstavujú takú hrozbu, že dotknutá osoba sa môže vzhľadom na svoju individuálnu situáciu odôvodnene obávať, že bude skutočne vystavená činom prenasledovania, sa musí v každom prípade vykonať opatrne a obozretne, pokiaľ ide o otázky súvisiace s integritou ľudskej bytosti a osobnými slobodami, ktoré patria medzi základné hodnoty Únie (rozsudok z 2. marca 2010, Salahadin Abdulla a i., C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, EU:C:2010:105, body 89 a 90).
- 51 Na druhej strane z článku 4 ods. 3 písm. a) až c) a článku 5 smernice 2004/83 vyplýva, že skúmanie žiadosti o medzinárodnú ochranu musí zahŕňať posúdenie tejto žiadosti na individuálnom základe pri zohľadnení najmä všetkých príslušných skutočností týkajúcich sa krajiny pôvodu dotknutej osoby v čase prijatia rozhodnutia o žiadosti, príslušných informácií a dokumentácie predloženej žiadateľom, ako aj jeho individuálneho postavenia a osobných okolností. Príslušný orgán musí prípadne zohľadniť poskytnuté vysvetlenia, pokiaľ ide o nedostatok dôkazov a všeobecnej dôveryhodnosti žiadateľa (pozri analogicky rozsudok z 25. januára 2018, F, C-473/16, EU:C:2018:36, bod 41).
- 52 Treba tiež pripomenúť, ako uviedol generálny advokát v bode 58 svojich návrhov, že podľa článku 28 ods. 1 smernice 2005/85 členské štáty môžu považovať žiadosť o azyl za neopodstatnenú len vtedy, keď rozhodujúci orgán konštatoval, že žiadateľ nespĺňa požiadavky na priznanie postavenia utečenca podľa smernice 2004/83.

- 53 Preto, ak osoba splňa hmotnoprávne podmienky priznania medzinárodnej ochrany stanovené v článkoch 9 a 10 alebo 15 smernice 2004/83, členské štáty sú s výhradou dôvodov vylúčenia stanovených touto smernicou povinné priznať požadovanú medzinárodnú ochranu, pričom tieto štáty nemajú v tejto súvislosti diskrečnú právomoc (pozri v tomto zmysle rozsudok z 29. júla 2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, bod 50 a citovanú judikatúru).
- 54 Z judikatúry pripomenutej v bodoch 48 až 53 tohto rozsudku vyplýva, že povinnosť spolupráce stanovená v článku 4 ods. 1 smernice 2004/83 znamená, že rozhodujúci orgán, v tomto prípade IPO, nemôže vykonať primerané skúmanie žiadostí, a teda ani vyhlásiť žiadosť za nedôvodnú bez toho, aby v čase rozhodovania o žiadosti zohľadnil jednak všetky relevantné skutočnosti týkajúce sa všeobecnej situácie v krajine pôvodu a jednak všetky relevantné skutočnosti súvisiace s individuálnym postavením a osobnou situáciou žiadateľa.
- 55 Pokiaľ ide o relevantné skutočnosti týkajúce sa všeobecnej situácie v krajine pôvodu, zo znenia článku 4 ods. 1 smernice 2004/83 v spojení s článkom 8 ods. 2 písm. b) smernice 2005/85 vyplýva, že členské štáty musia zabezpečiť, aby sa získali presné a aktualizované informácie o všeobecnej situácii v krajinách pôvodu žiadateľov o azyl, a prípadne v krajinách, cez ktoré prechádzali (rozsudok z 22. novembra 2012, M., C-277/11, EU:C:2012:744, bod 67).
- 56 Pokiaľ ide o relevantné skutočnosti súvisiace s individuálnym postavením a osobnou situáciou žiadateľa, treba pripomenúť, že ustanovenia smernice 2005/85 neobmedzujú prostriedky, ktoré môžu mať príslušné orgány k dispozícii, a najmä nevylučujú využitie znaleckých posudkov v rámci procesu posudzovania skutočností a okolností s cieľom presnejšie určiť skutočné potreby medzinárodnej ochrany žiadateľa za predpokladu, že spôsoby prípadného využitia znaleckého posudku v tomto rámci sú v súlade s ostatnými relevantnými ustanoveniami práva Únie, najmä so základnými právami zaručenými Chartou (pozri v tomto zmysle rozsudok z 25. januára 2018, F, C-473/16, EU:C:2018:36, body 34 a 35).
- 57 Takto vyžadované individuálne posúdenie teda môže zahŕňať okrem iného využitie súdnoznaleckého lekárskeho posudku, ak sa takýto znalecký posudok ukáže potrebný alebo relevantný na účely toho, aby sa s vyžadovanou opatrnosťou a obozretnosťou posúdili skutočné potreby žiadateľa týkajúce sa medzinárodnej ochrany, pod podmienkou, že spôsoby takéhoto využitia sú v súlade najmä so základnými právami zaručenými Chartou.
- 58 Z toho vyplýva, že rozhodujúci orgán disponuje určitou mierou voľnej úvahy týkajúcou sa potreby a relevantnosti takéhoto znaleckého posudku a že ak zistí takúto potrebu alebo relevantnosť, prináleží mu spolupracovať so žiadateľom, aby si ho zaobstaral v medziach uvedených v predchádzajúcom bode.
- 59 Napokon keďže z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že High Court (Vyšší súd) si konkrétnejšie kladie otázku, či sa konštatovania uvedené v bodoch 54 až 58 tohto rozsudku uplatňujú aj na IPAT, treba uviesť, že tento súd v odpovedi na otázku položenú Súdnym dvorom spresnil, že z uplatniteľnej írskej právnej úpravy vyplýva, že IPAT má vykonať úplné a *ex nunc* preskúmanie rozhodnutí IPO, že má najmä právomoc požadovať od ministra spravodlivosti a rovnosti, aby vykonal vyšetrovania alebo mu poskytol informácie, a že IPAT môže najmä v závislosti od takýchto skutočností potvrdiť rozhodnutia IPO alebo ich zrušiť a záväzne odporučiť priznanie postavenia utečenca alebo doplnkovej ochrany.

- 60 Za týchto podmienok treba konštatovať, že uvedené konštatovania sa uplatňujú aj na IPAT. Takéto preskúmanie dôvodnosti odôvodnenia rozhodnutia IPO totiž zahŕňa získanie a skúmanie presných a aktualizovaných informácií o situácii v krajine pôvodu žiadateľa, ktoré sú okrem iného základom tohto rozhodnutia, ako aj možnosť nariadiť dokazovanie na účely rozhodnutia *ex nunc*. IPAT teda môže mať povinnosť získať a skúmať takéto presné a aktualizované informácie vrátane súdnoznaleckého lekárskeho posudku, ktorý sa považuje za relevantný alebo potrebný.
- 61 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na prvú a šiestu otázku odpovedať tak, že článok 4 ods. 1 smernice 2004/83 sa má vykladať v tom zmysle, že povinnosť spolupráce stanovená v tomto ustanovení ukladá rozhodujúcemu orgánu povinnosť zaobstarať si jednak presné a aktualizované informácie o všetkých relevantných skutočnostiach týkajúcich sa všeobecnej situácie v krajine pôvodu žiadateľa o azyl a medzinárodnú ochranu a jednak súdnoznalecký lekársky posudok o jeho duševnom zdraví, pokiaľ existujú náznaky problémov duševného zdravia, ktoré by mohli vyplývať z traumatickej udalosti, ku ktorej došlo v tejto krajine pôvodu, a pokiaľ sa využitie takéhoto posudku ukáže potrebné alebo relevantné na posúdenie skutočných potrieb žiadateľa týkajúcich sa medzinárodnej ochrany, pod podmienkou, že spôsoby využitia takéhoto posudku sú v súlade najmä so základnými právami zaručenými Chartou.

O druhej a tretej otázke, ktoré sa týkajú procesných dôsledkov vyplývajúcich z porušenia povinnosti spolupráce

- 62 Svojou druhou a treťou otázkou, ktoré treba skúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 4 ods. 1 smernice 2004/83 vykladať v tom zmysle, že konštatovanie porušenia povinnosti spolupráce stanovenej v tomto ustanovení v rámci výkonu druhého stupňa súdneho preskúmania upraveného vnútroštátnym právom musí mať samo osebe za následok zrušenie rozhodnutia o zamietnutí žaloby proti rozhodnutiu o zamietnutí žiadosti o medzinárodnú ochranu, alebo či možno žiadateľovi o medzinárodnú ochranu uložiť povinnosť preukázať, že rozhodnutie o zamietnutí žaloby by v prípade neexistencie takéhoto porušenia mohlo byť odlišné.
- 63 Najprv treba uviesť, že podľa údajov poskytnutých vnútroštátnym súdom v jeho návrhu na začatie prejudiciálneho konania a v jeho odpovedi na otázku položenú Súdny dvorom sa má IPAT považovať za prvoinštančný súd, ktorému boli zverené úlohy súdneho preskúmania upravené v článku 39 smernice 2005/85. Práve z tohto dôvodu je jeho úlohou vykonať úplné preskúmanie uvedené v bode 59 tohto rozsudku, z čoho vyplýva, že má právomoc na vydanie rozhodnutia *ex nunc* v závislosti od dôkazov, ktoré sú mu predložené, a to prípadne na jeho žiadosť, a že je oprávnený v závislosti od týchto dôkazov potvrdiť alebo zrušiť rozhodnutie IPO, a prípadne záväzne odporučiť priznanie postavenia utečenca alebo doplnkovej ochrany. Treba dodať, že pred Súdny dvorom nebolo uvedené a zo žiadneho spisového materiálu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, nevyplýva, že by súdne preskúmanie, ktoré má IPAT vykonávať vo vzťahu k rozhodnutiam IPO, zamietajúcim žiadosť o medzinárodnú ochranu, nespĺňalo požiadavky tohto článku 39.
- 64 Z tohto návrhu a z tejto odpovede vyplýva, že vnútroštátny súd treba považovať za druhoinsančný súd poverený, ako spresnil, preskúmaním rozhodnutí IPAT, ktoré sa obmedzuje jednak na prekročenie právomoci, na podstatné nesprávne právne alebo skutkové posúdenia, na iracionálnu alebo neprimeranú povahu takéhoto rozhodnutia a na porušenie zásady rovnosti v konaní alebo zásady ochrany legitímnej dôvery a jednak na zrušenie týchto rozhodnutí a vrátenie vecí tomuto súdu v prípade konštatovania takejto protiprávnosti.

- 65 Ako však tiež spresnil tento súd, musí sa zdržať rozhodnutia o takomto zrušení a o takom vrátení, ak sa ukáže, že aj v prípade neexistencie konštatovanej protiprávnosti by rozhodnutie IPAT nemohlo byť odlišné. Írske právo totiž ukladá účastníkovi konania, ktorý navrhuje zrušenie tohto rozhodnutia, povinnosť preukázať, že uvedené rozhodnutie mohlo byť v prípade neexistencie tejto protiprávnosti odlišné.
- 66 Vzhľadom na to, že smernica 2005/85 neobsahuje žiadne pravidlo týkajúce sa možnosti podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu o žalobe podanej proti rozhodnutiu o zamietnutí žiadosti o medzinárodnú ochranu alebo výslovne upravujúcemu režim prípadného opravného prostriedku, treba konštatovať, že ochrana priznaná uvedeným článkom 39 v spojení s článkom 18 a článkom 47 Charty sa obmedzuje na existenciu súdneho prostriedku nápravy a nevyžaduje zavedenie viacerých stupňov súdneho konania [pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. septembra 2018, Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (Odkladný účinok odvolania), C-180/17, EU:C:2018:775, bod 33].
- 67 V prípade neexistencie právnej úpravy Únie v danej oblasti teda na základe zásady procesnej autonómie prináleží vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu, aby rozhodol o prípadnom zavedení druhostupňového súdneho konania proti rozsudku, ktorým sa rozhoduje o žalobe proti rozhodnutiu zamietajúcemu žiadosť o medzinárodnú ochranu, a prípadne upravil procesné pravidlá tohto druhého stupňa súdneho konania, no pod podmienkou, že tieto pravidlá nesmú byť v situáciách, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, menej priaznivé ako procesné pravidlá upravujúce podobné situácie podliehajúce vnútroštátnemu právu (zásada ekvivalencie) a že nesmú znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv priznaných právom Únie (zásada efektivity) [pozri v tomto zmysle rozsudky z 26. septembra 2018, Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (Odkladný účinok odvolania), C-180/17, EU:C:2018:775, body 34 a 35, ako aj z 15. apríla 2021, État belge (Okolnosti, ktoré nastali po rozhodnutí o odovzdaní), C-194/19, EU:C:2021:270, bod 42].
- 68 Pokiaľ ide o zásadu ekvivalencie, z odpovede vnútroštátneho súdu na otázku, ktorú mu položil Súdny dvor, vyplýva, že procesné pravidlá uvedené v bodoch 64 a 65 tohto rozsudku sa na druhostupňové preskúmanie, ktoré tento súd vykonáva, vždy uplatňujú, a to tak v prípade, že sa na danú situáciu vzťahuje právo Únie, ako aj v prípade, že sa na ňu vzťahuje vnútroštátne právo.
- 69 Pokiaľ ide o zásadu efektivity, nezdá sa, že by povinnosť preukázať, že v prípade neexistencie konštatovaného porušenia povinnosti spolupráce by rozhodnutie IPO a/alebo rozhodnutie IPAT mohlo byť odlišné, v praxi znemožnila alebo nadmerne sťažila výkon práv priznaných právom Únie, čo však má preveriť vnútroštátny súd.
- 70 Na jednej strane sa totiž zdá, že takáto povinnosť neznamena, že žiadateľ o medzinárodnú ochranu by musel preukázať, že v prípade neexistencie tohto porušenia by bolo rozhodnutie odlišné, ale že znamená len to, že nemožno vylúčiť, že rozhodnutie by mohlo byť odlišné.
- 71 Na druhej strane, hoci sa hneď na začiatku ukáže, alebo ak sa príslušnému orgánu podarí pred vnútroštátnym súdom – prípadne v reakcii na tvrdenia žiadateľa o medzinárodnú ochranu – preukázať, že aj v prípade neexistencie uvedeného porušenia by rozhodnutie nemohlo byť v žiadnom prípade odlišné, nezdá sa, že by existovali práva priznané právom Únie, ktorých výkon by bol v praxi znemožnený alebo nadmerne sťažený. Vnútroštátny súd sa tak javí ako súd, ktorý sám vykonáva preskúmanie dôvodnosti uvedeného rozhodnutia, a tak by sa v takom prípade mohlo stať, že zrušenie a vrátenie veci IPAT by sa obmedzilo na zdvojnásobenie tohto preskúmania a zbytočné predĺženie konania.

72 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na druhú a tretiu otázku odpovedať tak, že článok 4 ods. 1 smernice 2004/83 sa má vykladať v tom zmysle, že konštatovanie porušenia povinnosti spolupráce stanovenej v tomto ustanovení v rámci výkonu druhého stupňa súdneho preskúmania upraveného vnútroštátnym právom nemusí mať samo osebe za následok zrušenie rozhodnutia o zamietnutí žaloby proti rozhodnutiu o zamietnutí žiadosti o medzinárodnú ochranu, pokiaľ možno žiadateľovi o medzinárodnú ochranu uložiť povinnosť preukázať, že rozhodnutie o zamietnutí žaloby by v prípade neexistencie takéhoto porušenia mohlo byť odlišné.

O štvrtej a piatej otázke, ktoré sa týkajú primeranej lehoty

73 Svojou štvrtou a piatou otázkou, ktoré treba skúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má právo Únie, najmä článok 23 ods. 2 a článok 39 ods. 4 smernice 2005/85, vykladať v tom zmysle, že lehoty, ktoré uplynuli medzi podaním žiadosti o azyl na jednej strane a prijatím rozhodnutí rozhodujúceho orgánu a príslušného prvoinštančného súdu na strane druhej, môžu byť odôvodnené legislatívnymi zmenami, ku ktorým došlo v členskom štáte v priebehu týchto lehôt, a ak to tak nie je, či by prípadná neprimeranosť niektorej z týchto lehôt mohla sama osebe viesť k zrušeniu rozhodnutia príslušného prvoinštančného súdu.

74 Ako uviedol generálny advokát v bodoch 89 až 93 svojich návrhov, zo štruktúry, systematiky a cieľov smernice 2005/85 predovšetkým vyplýva, že lehoty upravené v článku 23 ods. 2 a článku 39 ods. 4 tejto smernice treba rozlišovať, pričom prvá sa vzťahuje na správne konanie a druhá sa týka súdneho konania.

75 Ako ďalej vyplýva aj zo znenia týchto ustanovení, uvedené lehoty nie sú na prijatie rozhodnutia záväzné.

76 Napokon vzhľadom na to, že prvé z týchto ustanovení stanovuje, že členské štáty zabezpečia, aby sa správne konanie uzavrelo čo najskôr, že druhé uvedené ustanovenie členským štátom výslovne umožňuje stanoviť lehoty na preskúmanie rozhodnutia rozhodujúceho orgánu príslušným súdom a že v odôvodnení 11 smernice 2005/85 sa uvádza, že je v záujme členských štátov i žiadateľov, aby sa o žiadostiach rozhodlo čo najskôr, táto smernica vyzýva na rýchle posudzovanie tak žiadostí o medzinárodnú ochranu, ako aj žalôb podaných okrem iného proti rozhodnutiam o zamietnutí takýchto žiadostí.

77 Účinnosť prístupu k postaveniu priznanému medzinárodnou ochranou si totiž vyžaduje, aby sa skúmanie žiadosti uskutočnilo po uplynutí primeranej lehoty (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. mája 2014, N., C-604/12, EU:C:2014:302, bod 45). Okrem toho zo samotného znenia článku 47 Charty vyplýva, že účinná súdna ochrana si vyžaduje, aby bola vec jednotlivca prejednaná súdom okrem iného v primeranej lehote.

78 Prináleží teda vnútroštátnemu súdu, aby skúmal, či vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci boli rozhodnutia, ktoré prijali IPO na konci štádia správneho konania a IPAT na konci prvoinštančného súdneho konania, prijaté v primeranej lehote.

79 Pokiaľ ide o tieto okolnosti, z judikatúry vyplýva, že ak dĺžka konania nie je upravená ustanovením práva Únie, musí sa „primeranosť“ lehoty na prijatie predmetného aktu posúdiť v závislosti od všetkých okolností vlastných každej veci, a najmä od významu sporu pre dotknutú osobu, zložitosti veci a správania účastníkov konania (pozri v tomto zmysle rozsudok z 25. júna 2020, CSUE/KF, C-14/19 P, EU:C:2020:492, bod 122 a citovanú judikatúru).

- 80 Medzi tieto okolnosti vlastné každej veci však nepatria legislatívne zmeny, ku ktorým došlo v členskom štáte počas správneho alebo súdneho štádia prejednávania veci. Z okolností uvedených v bodoch 76 a 77 tohto rozsudku totiž vyplýva, že členské štáty sú povinné zabezpečiť, aby boli tieto konania uzavreté čo najskôr a v každom prípade v primeranej lehote. Preto sa na účely odôvodnenia prípadných porušení tejto požiadavky nemôžu odvolávať na okolnosti, za ktoré sú samy zodpovedné, akými sú legislatívne zmeny.
- 81 Ako však uviedol generálny advokát v bodoch 103 až 105 svojich návrhov, prípadné porušenie požiadavky prejednávania vecí v primeranej lehote v oblasti medzinárodnej ochrany tak v správnych, ako aj súdnych štádiách konaní, nemôže mať samo osebe za následok zrušenie rozhodnutia o zamietnutí žaloby o neplatnosť rozhodnutia, ktorým sa nevyhovelo žiadosti o medzinárodnú ochranu, okrem prípadu, že by prekročenie primeranej lehoty malo za následok porušenie práva na obranu.
- 82 Keďže sa totiž pri prijímaní rozhodnutí týkajúcich sa dôvodnosti žiadostí o medzinárodnú ochranu musia zohľadniť hmotnoprávne kritériá poskytnutia takejto ochrany stanovené smernicou 2004/83, nedodržanie primeranej lehoty nemôže v prípade neexistencie akéhokoľvek náznaku, že neprimeraná dĺžka správneho alebo súdneho konania mala vplyv na riešenie sporu, viesť k zrušeniu napadnutého správneho alebo súdneho rozhodnutia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. mája 2014, *Bolloré/Komisija*, C-414/12 P, neuvverejnený, EU:C:2014:301, bod 84).
- 83 Ak naopak existujú náznaky, že neprimeraná dĺžka správneho alebo súdneho konania mohla mať vplyv na riešenie sporu, nedodržanie primeranej lehoty môže viesť k zrušeniu napadnutého správneho alebo súdneho rozhodnutia, a to najmä, ak má toto nedodržanie za následok zásah do práv na obranu, ktoré sú základnými právami tvoriacimi neoddeliteľnú súčasť všeobecných právnych zásad, ktorých dodržiavanie zabezpečuje Súdny dvor (pozri analogicky rozsudok z 25. októbra 2011, *Solvay/Komisija*, C-110/10 P, EU:C:2011:687, body 47 až 52).
- 84 Preto hoci spis predložený Súdnemu dvoru neobsahuje žiadny prvok, ktorý by mohol preukázať, že prípadná neprimeranosť niektorej z lehôt, o ktoré ide vo veci samej, mala za následok zásah do práv X na obranu, vnútroštátnemu súdu prináleží overiť túto okolnosť.
- 85 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na štvrtú a piatu otázku odpovedať tak, že právo Únie, najmä článok 23 ods. 2 a článok 39 ods. 4 smernice 2005/85, sa má vykladať v tom zmysle, že:
- lehoty, ktoré uplynuli medzi podaním žiadosti o azyl na jednej strane a prijatím rozhodnutia rozhodujúceho orgánu a príslušného prvoinštančného súdu na strane druhej, nemôžu byť odôvodnené legislatívnymi zmenami, ku ktorým došlo v členskom štáte v priebehu týchto lehôt, a
  - neprimeranosť niektorej z uvedených lehôt nemôže sama osebe v prípade neexistencie akéhokoľvek náznaku, že neprimeraná dĺžka správneho alebo súdneho konania mala vplyv na riešenie sporu, odôvodniť zrušenie rozhodnutia príslušného prvoinštančného súdu.

O siedmej otázke, ktorá sa týka všeobecnej dôveryhodnosti žiadateľa

- 86 Svojou siedmou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 4 ods. 5 písm. e) smernice 2004/83 vykladať v tom zmysle, že klamlivé vyhlásenie obsiahnuté v pôvodnej žiadosti o medzinárodnú ochranu, ktoré žiadateľ o azyl vysvetlil a vzal späť hneď, ako sa naskytila príležitosť, môže samo osebe zabrániť preukázaniu jeho všeobecnej dôveryhodnosti v zmysle tohto ustanovenia.
- 87 V článku 4 ods. 5 smernice 2004/83 sa uvádza, že tam, kde členské štáty uplatňujú zásadu, podľa ktorej je povinnosťou žiadateľa podložiť svoju žiadosť dôkazmi, a tam, kde aspekty vyhlásení žiadateľa nie sú podložené listinným alebo iným dôkazom, si tieto aspekty nevyžadujú potvrdenie, ak sú splnené podmienky vymenované v písmenách a) až e) tohto ustanovenia.
- 88 Tieto kumulatívne podmienky sa týkajú skutočnosti, že žiadateľ požiadal o medzinárodnú ochranu v najskoršom možnom čase, že skutočne vynaložil snahu podložiť svoju žiadosť dôkazmi, že predložil všetky relevantné zložky, ktoré mal k dispozícii, že poskytol uspokojivé vysvetlenie týkajúce sa nedostatku iných zložiek, že vyhlásenia žiadateľa sú uznané za logické a prijateľné, že nie sú v rozpore s dostupnými všeobecnými a osobitnými informáciami týkajúcimi sa prípadu žiadateľa a že bola preukázaná všeobecná dôveryhodnosť žiadateľa.
- 89 Z článku 4 ods. 5 smernice 2004/83 teda vyplýva, že pokiaľ podmienky vymenované v písmenách a) až e) tohto ustanovenia nie sú splnené kumulatívne, vyhlásenia žiadateľov o azyl, ktoré nie sú podložené dôkazmi, si môžu vyžadovať potvrdenie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. decembra 2014, A a i., C-148/13 až C-150/13, EU:C:2014:2406, bod 51).
- 90 Z toho vyplýva, že všeobecná dôveryhodnosť žiadateľa o azyl je jedným z prvkov, ktoré treba pri prvej časti posudzovania upravenej v článku 4 ods. 1 smernice 2004/83 týkajúcej sa preukázania skutkových okolností spôsobilých predstavovať dôkazy na podporu žiadosti, zohľadniť na preverenie toho, či si vyhlásenia žiadateľov o azyl vyžadujú potvrdenie.
- 91 Treba pritom usúdiť, že konštatovania vykonané v konkrétnom prípade týkajúce sa podmienok uvedených v článku 4 ods. 5 písm. a) až d) smernice 2004/83 môžu mať vplyv na posúdenie všeobecnej dôveryhodnosti žiadateľa uvedenej v písmene e) tohto ustanovenia.
- 92 Ako však v podstate uviedol generálny advokát v bode 109 svojich návrhov, posúdenie všeobecnej dôveryhodnosti žiadateľa o azyl sa nemôže obmedziť na zohľadnenie uvedených podmienok vymenovaných v článku 4 ods. 5 písm. a) až d) smernice 2004/83, ale sa musí vykonať, ako uviedla nemecká vláda, s prihliadnutím na všetky ostatné relevantné okolnosti danej veci v rámci celkového a individuálneho posúdenia.
- 93 Klamlivé vyhlásenie obsiahnuté v pôvodnej žiadosti o medzinárodnú ochranu iste v rámci takejto analýzy predstavuje relevantnú skutočnosť, ktorú treba zohľadniť. Samo osebe však nemôže zabrániť tomu, aby sa preukázala všeobecná dôveryhodnosť žiadateľa. Relevantné sú totiž aj skutočnosť, že žiadateľ o azyl toto klamlivé vyhlásenie vysvetlil a vzal späť hneď, ako sa naskytila príležitosť, požiadavky, ktoré nahradili toto klamlivé vyhlásenie, a neskoršie správanie žiadateľa o azyl.
- 94 Napokon, ak by posúdenie všetkých relevantných okolností veci samej malo viesť k tomu, že nemožno preukázať všeobecnú dôveryhodnosť žiadateľa o azyl, vyhlásenia tohto žiadateľa, ktoré nie sú podložené dôkazmi, by si teda mohli vyžadovať potvrdenie, pričom v takom prípade môže

byť povinnosťou dotknutého členského štátu spolupracovať s týmto žiadateľom, ako bolo pripomenuté najmä v bodoch 47 a 48 tohto rozsudku, aby sa tak umožnilo zhromaždenie všetkých dôkazov spôsobilých podložiť žiadosť o azyl.

- 95 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na siedmu otázku odpovedať tak, že článok 4 ods. 5 písm. e) smernice 2004/83 sa má vykladať v tom zmysle, že klamlivé vyhlásenie obsiahnuté v pôvodnej žiadosti o medzinárodnú ochranu, ktoré žiadateľ o azyl vysvetlil a vzal späť hneď, ako sa naskytla príležitosť, nemôže samo osebe zabrániť preukázaniu jeho všeobecnej dôveryhodnosti v zmysle tohto ustanovenia.

O trovách

- 96 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

- 1. Článok 4 ods. 1 smernice Rady 2004/83/ES z 29. apríla 2004 o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu, a obsah poskytovanej ochrany,**

sa má vykladať v tom zmysle, že:

- **povinnosť spolupráce stanovená v tomto ustanovení ukladá rozhodujúcemu orgánu povinnosť zaobstarať si jednak presné a aktualizované informácie o všetkých relevantných skutočnostiach týkajúcich sa všeobecnej situácie v krajine pôvodu žiadateľa o azyl a medzinárodnú ochranu a jednak súdnoznalecký lekársky posudok o jeho duševnom zdraví, pokiaľ existujú náznaky problémov duševného zdravia, ktoré by mohli vyplývať z traumatickej udalosti, ku ktorej došlo v tejto krajine pôvodu, a pokiaľ sa využitie takéhoto posudku ukáže potrebné alebo relevantné na posúdenie skutočných potrieb žiadateľa týkajúcich sa medzinárodnej ochrany, pod podmienkou, že spôsoby využitia takéhoto posudku sú v súlade najmä so základnými právami zaručenými Chartou základných práv Európskej únie,**
- **konštatovanie porušenia povinnosti spolupráce stanovenej v tomto ustanovení v rámci výkonu druhého stupňa súdneho preskúmania upraveného vnútroštátnym právom nemusí mať samo osebe za následok zrušenie rozhodnutia o zamietnutí žaloby proti rozhodnutiu o zamietnutí žiadosti o medzinárodnú ochranu, pokiaľ možno žiadateľovi o medzinárodnú ochranu uložiť povinnosť preukázať, že rozhodnutie o zamietnutí žaloby by v prípade neexistencie takéhoto porušenia mohlo byť odlišné.**

- 2. Právo Únie, najmä článok 23 ods. 2 a článok 39 ods. 4 smernice Rady 2005/85/ES z 1. decembra 2005 o minimálnych štandardoch pre konanie v členských štátoch o priznávaní a odnímaní postavenia utečenca, sa má vykladať v tom zmysle, že:**

- lehoty, ktoré uplynuli medzi podaním žiadosti o azyl na jednej strane a prijatím rozhodnutí rozhodujúceho orgánu a príslušného prvoinštančného súdu na strane druhej, nemôžu byť odôvodnené legislatívnymi zmenami, ku ktorým došlo v členskom štáte v priebehu týchto lehôt, a
- neprimeranosť niektorej z uvedených lehôt nemôže sama osebe v prípade neexistencie akéhokoľvek náznaku, že neprimeraná dĺžka správneho alebo súdneho konania mala vplyv na riešenie sporu, odôvodniť zrušenie rozhodnutia príslušného prvoinštančného súdu.

3. Článok 4 ods. 5 písm. e) smernice 2004/83

sa má vykladať v tom zmysle, že:

klamlivé vyhlásenie obsiahnuté v pôvodnej žiadosti o medzinárodnú ochranu, ktoré žiadateľ o azyl vysvetlil a vzal späť hneď, ako sa naskytla príležitosť, nemôže samo osebe zabrániť preukázaniu jeho všeobecnej dôveryhodnosti v zmysle tohto ustanovenia.

Podpisy